СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 74. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 2-го квітня 1941. No. 74. Jersey City, N. J., Wednesday, April 2, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

СТРАЙК В УГЛЯНІМ ПРОМИСЛІ

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ДО ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ.

ВАШИНГТОН. — У промислі видобування мягкого вугля, на цілій території Апалячія, вибух страйк який охопив коло 80% видобування всего вугля, а також коло 400,000 вуглекопів. Про страйк повідомив усіх офіційно голова вуглекопної юнії, Джан Луїс. Він сказав, що власники фабрик відмовилсь підписати нову умову з ними.

Президент Рузвелт, довідавшись про страйк, відразу вислав депеші на руки представників копалень і на руки заряду юнії, апелюючи, щоб вони негайно перервали страйк і приступили до роботи. Бо страйк відіб'ється дуже зле на цілій кампанії збро-єння.

ПАНЦИРНЕ АВТО РОЗГАНЯЄ СТРАЙКАРІВ.

МИЛВОКІ. — Власти післали проти страйкарів у фабриці Аліс-Чалмерс, що має 45 міліонів долярів воєнних замовлень, панцирне авто, яке при помочи слізних бомб порозганяло пикетчиків. Департамент війни дав приказ згаданій фабриці відкрити фабрику і розпочати працю. Фабрика виконала приказ і чимало робітників почало вертати до роботи. Але інші далі страйкували і почали робити ріжні галабурди, недопускаючи тих, що хотіли працювати. Тут втрутилась поліція, яка вислала панцирне авто проти страйкарів і те авто вистрілило 150 слізних бомб, розганяючи всіх пикетчиків. Страйкарі з люти пообкидали декілька поліційних авт камінням, а також подіравили ґумові опони. Страйкуюча юнія належить до К.П.О.

КОНСТРУКТИВНЕ РІШЕННЯ ЮНІЇ А.Ф.П.

ВАШИНГТОН. — Девятнацять юній з ділянки ріжних будов, належачих до Американської Федерації Праці, рішили не виходити на страйк на таких роботах, які потрібні для державної оборони. Ті юнії начисляють усего членства півтора міліона робітників. Ті юнії також ухвалили дозволяти підприємцям брати неюнійних людей до праці, коли юнія не може дати їм досить юнійних. Далі рішили, щоб від новиків не брати жадного вписового. Назагал ті юнії зревідували ґрунтовно своє положення відносно страйкарів і вписового і навіть для всіх інших робітників обнизили вписове.

НІМЦІ МАЮТЬ ТИХІ ЛІТАКИ.

НЮ ЙОРК. — До нюйорського порту приїхав голяндський корабель „Бльомерсдійк" і привіз на собі певне число пасажирів. Ті пасажири говорили, що на конвой, в якім вони їхали, напали німецькі літаки, які відзначались тим, що не було чути гомону їх моторів. Вони надїхали нагло і на тисячу стіп цілком не було їх чути. Німецькі літаки, говорили пасажири, вилітають на тисячу миль в глуб моря.

НОРВЕЗЬКІ КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК. — Норвезький міністер засобів, Арне Сунде, який був в Америці і тепер відїхав до Лондону, перед виїздом заявив, що норвежський уряд на вигнанні має під своїм зарядом тисячу кораблів, які курсують між Европою і Америкою, а також на інших морях, довозячи до Англії ріжні продукти.

СТРАЙК ТАВРУЄ „ЗРАДОЮ".

ВАШИНГТОН. — Правний конгресовий комітет тепер розглядає законопроект конгресмена Форда з Каліфорнії, на основі якого страйки в оборонній індустрії рівнялисяб зраді держави і як такі булиб відповідно карані. Кара за такі страйки виносилаб до 25 літ тюрми. А коли підчас страйку хтось втратив би життя, то страйкара покараноб смертю. Ця кара відносилаcяб не лиш до провідників страйку, але також до всіх, що на їх приказ виходять на страйк.

ПОМИЛКА В ЛІКАРСТВІ.

НЮ ЙОРК. — Одна фабрика ліків у Ренселер, Н. Й., через помилку випустила певні лікарські таблички під іншою наліпкою. Лікарська назва тої помилкової висилки має знак МР118. Ті, зле означені лікарські таблички пішли в світ і деякі з них дісталися аж до Шикаґа. Через помилкове ужиття тих ліків вже втратило життя пятеро людей. Багато захворіли. На їх сліди пішли детективи і пробують їх стягнути з обігу.

ВИКИНУЛИ ЩЕ ОДНОГО ЧЕРВОНОГО.

НЮ ЙОРК. — Шкільні власти викинули ще одного комуніста, занятого при реґістратурі Сити Каледжу. Ним є Джан Кенет Еклей.

ОБНИЖЕННЯ КОРАБЕЛЬНИХ АСЕКУРАЦІЙ.

НЮ ЙОРК. — Асекураційні компанії обнизили на два і пів відсотка свої асекураційні оплати на кораблі і майно, їдучі до Середземного моря. Ця обнижка наступила внаслідок перемоги британської фльоти над італійською. Зате оплати на кораблі йдучі через Атлянтик, внаслідок поширення німецької блькоади до Ісляндії, підскочили вгору.

ДЕРЖАВИ „ОСІ" ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ КОНФІСКАТИ КОРАБЛІВ

Німеччина й Італія через свої амбасади в Вашингтоні вислали протести на руки американського уряду, за те, що уряд сконфіскував їх кораблі. Італійський протест був лагідніший і його доручив на руки підсекретара стейту Брекинриджа Лонґа сам італійський амбасадор князь Асканіо Колонна. Німецький протест був ґвалтовніший і його доручено до департаменту стейту через післанця.

Данське посольство заявило, що воно зовсім не задумує протестувати. Бо данські кораблі і моряки знаходяться в цілком відміннім положенні від кораблів і моряків держав „осі". Данським морякам ніхто не закидав саботажу. Навпаки, данські моряки радо повитали конфіскату і велика більшість з них заявила, що будуть служити на тих кораблях, навіть колиб вжито їх для перевозу товарів для Англії.

Проти моряків держав „осі" видвигнено слідство за саботажі. Справа опинилась в руках федерального бюра доходжень. Кара за саботажні підпали є $10,000 або два роки тюрми, або одне і друге.

ЧЕРГОВІ СХОПЛЕННЯ КОРАБЛІВ

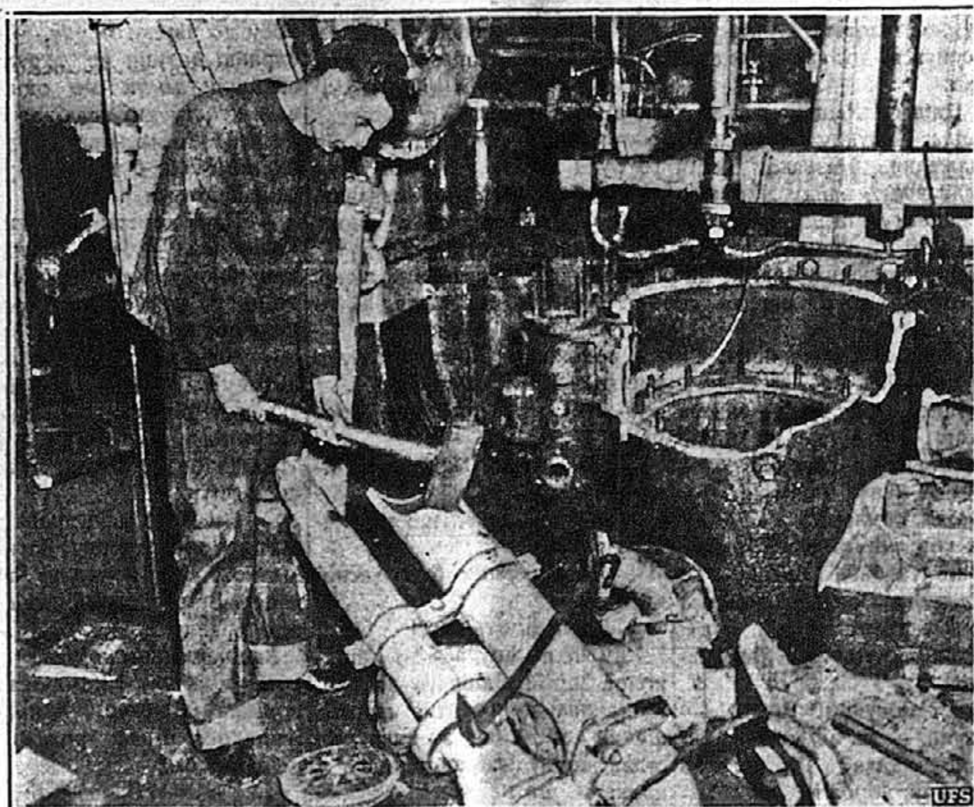
Кубанський уряд також схопив один італійський торговельний корабель, „Река", демонструючи в той спосіб свою солідарність з американським урядом. Зате два кораблі, один німецький, а один італійський, які стояли в портах Коста Ріки, пішли на дно внаслідок підпалу з боку залоги. Залогу власти арештували і поставили перед суд за підпал. Мексиканські офіційні кола говорять, що вони зроблять те саме з німецькими й італійськими кораблями, які заховались до мексиканських портів. З деяких полуднево-американських портів почали, поспішно виїздити кораблі, належачі до держав „осі", побоюючись, що їх може стрінути та сама доля, що стрінула кораблі в Америці.

ІТАЛІЙСЬКА КАТАСТРОФА НА МОРІ ЩЕ БІЛЬША НІЖ СПЕРШУ ВИДАВАЛОСЬ

Битва за Середземне море, яка відбулась минулої пятниці й яка, можливо, під такою назвою ввійде в всесвітню історію, завдала Італії страшний удар, коли брати під увагу навіть тільки те, що проголосило урядове офіційне звідомлення, з якого виходить, що британці затопили пять італійських воєнних кораблів. Та британські нові звідомлення доносять ближчі дані про ту морську битву. З них виходить, що Італія понесла ще більші втрати ніж ті, які вже проголошено. Отже в першу чергу треба зазначити, що Італія втратила до 4,000 моряків, з яких три тисячі затонуло. Вратувалась тільки яка тисячка, які забрано в полон. Британці кажуть, що не вратовано більше тому, що надлетіли німецькі бомбовики і треба було залишити ратування пливаючих по воді вояків. Далі британці твердять, що цілком певно знищено оден з найновіших італійських панцирників, мабуть Віторіо Венето, що мав 35,000 тон поємности. Цей панцирник зістав вдарений найменше трьома торпедами. На ньому було до 1,600 моряків. Крім того, кажуть далі британці, затоплено ще оден легкий італійський кружляк. Значить знищено разом: оден панцирник, чотири кружляки і три контрторпедовці.

ДАЛИ СЕБЕ ЗАМАНИТИ В ЗАСІДКУ

Британська адміраліція подає, що велику морську перемоґу на Середземному морі вдалося осягнути британцям завдяки знаменитій воєнній тактиці. Найбільше заслужився британський кружляк Орайон, 7,215 тон, що підплив під італійський беріг, а потім ніби втікав, щоб таким чином заманити італійську фльоту на отверте море, де ждали на неї британські панцирники, кружляки і контрторпедовці. Самі британці не можуть надивуватись, як це могло статись, щоб італійці були аж так необережні й не знали, що діється на морі, близько їхніх берегів. Кажуть, що їхня вина в таму, що Італія не має воєнних кораблів для приміщування і вилету літаків і тому її розвідочна служба слаба. Італія стояла при тому, що її літакам не треба далеко літати, а тому нема потреби будувати величезні й коштовні тоенні кораблі для приміщування літаків. Це й спричинило тепер її катастрофу. „Орайон" затягнув італійські кораблі в засідку, себто в таке місце на морю, де британські панцирники могли їх засягнути при помочі своїх далекосяглих гармат. Решту докінчили британські контрторпедовці.

САБОТАЖ НА ЧУЖИХ КОРАБЛЯХ. Між 65 італійськими, німецькими й данськими кораблями, захопленими американським урядом в ріжних американських портах на основі закону проти воєнного саботажу, знайдено в Нюарку, Ню Джерзі, чотири кораблі, котрі були вже ушкоджені саботажниками. Ґазетярі й фотоґрафи знайшли докази саботажу (подані на отсій світлині) на кораблі „Альберта". Світлина показує, яке знищення пороблено в машинерії корабля самою залогою. Прибережний сторож держить у руках молот, яким псовано машинерію.

ЮГОСЛАВІЯ НА ВОЄННІЙ СТОПІ

БІЛГОРОД. — Американські кореспонденти доносять згідно, що югославський уряд ґен. Сімовіча робить усе можливе, щоб не допустити до війни Югославії з Німеччиною, але рівночасно стоїть твердо при тому, що не піддасться ніякому диктатови і не підпише нічого такого, що не годиться з гідністю і незалежністю Югославії та наражає її на конфлікт з сусідами. Ось тому, щоби бути приготованим на всякий випадок, заряджено ґенеральну мобілізацію, наслідком якої Югославія матиме армію з півтора міліона вояків. Армія стоїть солідарно при уряді. Мобілізація відбувається у повному порядку. Всі міста завалені військом. Вже те вказує наглядно, що балканський вулькан може вибухнути кожної години з повною силою.

Премієр взиває задержати спокій.

Югославський премієр, ґен. Дусан Сімовіч, видав проклямацію, якою візвав населення оставати на місцях, бути спокійним і мати повне довіря до уряду й армії, що знають свої обовязки і їх певно виповнять згідно з тим, чого вимагає добро краю. Отсю відозву треба було видати ще й тому, що серед населення по містах, головно в столиці, повстала паніка. Жінки і діти почали громадно завалювати залізничі стації й поїзди, щоб виїхати на полудне, чи на захід над море, щоби бути більш безпечним на випадок війни. А так є, що Білгород був би першим містом, що був би бомбардований.

Вивозять архіви.

Але в дійсности так є, що в Білґороді робляться проби з алярмами на випадок ворожих летунських налетів, як теж вивозяться державні архіви до Боснії й полудневої Сербії. На стації стоять вояки з наїженими баґнетами і не дають нікому виїзджати зо столиці.

Німецьке радіо денервує.

Нема сумніву, що до зденервування населення причиняється багато німецьке радіо з Берліна, яке скидає вину на уряд ґен. Сімовіча за те, що діється, як теж заповідає, що „німецька терпеливість вже на вичерпанню", бо німців в Юґославії зневажають, побивають і нищать їхнє добро. Словом, пише кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс" повторюється точно те саме, що було з Чехословаччиною і Польщею перед їх заняттям Німеччиною. Тільки, що тепер говориться про „терпіння німецької меншини" в Бачці й Банаті, що є тепер під Югославією. Усе те, каже кореспондент, обчислене на те, щоб спричинити в краю замішання та шарпати нерви населення. Югославський уряд це знає і тому взиває населення, щоб задержало повний спокій, а зокрема, щоб здержалось від публичних демонстрацій, очевидно проти Німеччини.

МАБУТЬ ЗЛЕ СПИСАВСЯ.

БІЛГОРОД. — З того, що подають кореспонденти, виходилоб, що німецький посол у Білгороді, фон Герен, не добре вивязався зо свого завдання. Він зле інформував Берлін про дійсні відносини в Юґославії і наклонював німецький уряд до натиску на Югославію в тому переконанню, що все піде гладко, а тепер воно вийшло інакше. І це мабуть є властивою причиною, що його тепер відкликують до Берліна, хоч населення бере це за ознаку, що війна вже за плечима.

НАЙВАЖНІШЕ, ЩО СКАЖЕ ХОРВАТІЯ.

БІЛГОРОД. — Ціла Югославія виглядає як сконсолідована держава, коли іде про те, щоб стати одним фронтом проти напасника. Та найделікатніша справа це Хорватія. Та виглядає, що й сербсько-хорватський конфлікт буде тепер полагоджений і хорвати дістануть більші автономні права та свого спеціяльного заступника при королі. Німці числять, очевидно, на те, що до того порозуміння не прийде. І, як тільки дізнались, що югославський уряд іде на уступки зглядом Хорватії, зараз скріпили армію, що стоїть на границі Хорватії, до 75,000 вояків.

ІСТОРИЧНИЙ МОМЕНТ.

СОФІЯ. — В Болгарії глядять на події в Югославії з великим неспокоєм. Часописи пишуть у звязку з виїздом німецьких й італійських родин з Югославії, що для Югославії наближається „історична хвилина", себто новий конфлікт з німцями.

„ВАЙЛД ВЕСТ".

БЕРЛІН. — Американський кореспондент Брукс Пітерс пише в „Ню Йорк Таймс", що орган німецького міністерства заграничних справ „Дайче Діпльоматіш-Політіше Кореспонденц", обговорюючи американську конфіскату німецьких, італійських і данських кораблів, каже, що ця конфіската є таким самим поступованням, якби сконфісковано приватний маєток. Газета каже, що це є ті методи, які були практиковані в „Вайлд Вест" та були виправдувані державною конечністю.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК НЕ ШАПКОЮ, ТО ПАЛКОЮ

За останніх кілька днів на арені світа зайшла поважна зміна. Від довшого вже часу всі світла були звернені на Грецію як на центрального актора. Тепер Греція, хоча ще далі грає важну ролю на сцені, відступила на бік, а всі прожектори освітили як головного актора Югославію.

Сталося це з наглою скорістю. Світ уже уклався був до сну, не сподіваючися нічого нового на Балкані на цілий акт. Нагло пробудився, як від вистрілу в театрі, і побачив, що на сцені зовсім нова ситуація. Не лише Греція відійшла в тінь, але й на світлі вже не було ні принца-реґента Павла ні його про-націстичного премієра Цветковіча. Замісць принца Павла молодий король Петро. Замісць Цветковіча ґенерал Сімовіч.

Світ протер очі й питається: щож тепер станеться? Передовсім, що буде зо заявою Павла й Цветковіча про приступлення Югославії до держав оси? Питається це саме очевидно й Гітлер, і питається з питомою йому настирливістю: аджеж він вже збирався смажити югославянського заяця, вже навіть запросив гостя з Японії на пир і замовив собі на пир привітні телеграми. Що Гітлер до чогось готується, знають усі, що його знають. Його диплōмати ходять до нового уряду Югославії й ставлять йому щораз гостріші домагання вияснення справи.

Тимчасом німці й італійці в Югославії палять чим скорше папері, пакують свої куфри, валізи й „рукзаки" та спішать на залізничі двірці й корабельні причали на Дунаю. Як всі догадуються, на мадярськім боці Дунаю німці виточують гармати на позиції.

Тимчасом новий уряд ще не відповідає на німецькі запити. Зволікає з відповідю. Німеччина пояснює цей брак відповіді як знак, що Югославія не хоче додержуватися пакту приступлення до оси; якби хотіла держатися, тож би зовсім певно відразу сказала: Слово сказалося й наш гонор вимагає, і так далі. Тимчасом вона за зовсім інший гонор говорить: мовляв, ми все боролися проти наїзників, проти турків, австріяків, мадярів.

Справді так? — відповідають німці. Відповідають ґазетами й радіом. Пустили в рух два модерні засоби пропаґанди, щоб розколоти Югославію, ослабити її з нутра. Як уже зо самого йменні знати, а ще більше з його історії, Югославія це держава, зліплена з трох етнічних ґруп, з котрих кожна вважається за осібний нарід. Одна мова, одна раса, одна держава, але три осібні культури й три осібні свідомости. Серби в цій державі верховодили й пробували переробити й хорватів і словінців на сербів. Звісно балканськими, насильними засобами. Наслідки — звичайні наслідки насильства: оґірчення, ненависть, бажання пімсти, бажання відділитися від гнобителів.

І тепер на цю гризню трох словянських племен рахують німці. Думають, що ненависть хорватів і словінців до сербів покажеться сильніша, ніж почуття расової й державної єдности.

ЯКА Є РОЛЯ МОСКВИ?

(Надіслане з Женеви, Швайцарія).

Очевидно, що вже такий крок Совєтів, що вони, як виходить, не достарчають Німеччині того, чого вона потребує, себто поживи, нафти чи взагалі сирівців, а зужитковує це для своєї армії, чи на воєнне зброєння, моглоб взновити у світових демократій надії, що Совєти буде можна використати для їхніх цілей. Особливо використати це для тих воєнних цілей, що є тепер звязані з Балканом. Та тут повинні вони мати постійно на увазі ту поразку, яку понесла Московщина в Болгарії. Коли вона там не заважила політично й мілітарно, що повинно було статись, то як можна на неї рахувати в інших випадках?

Крутійство Кремлю.

Бо оскількиб поліпшилось, наприклад, положення Греції, колиб Совєти не мовчали в такий грізний момент, а здобулись на якусь заяву. Певно, що така заява може вийти пізніше, як це звичайно буває з совєтськими заявами, але яка тоді з них користь?

Московськаж неміч ударемнює й можність утворення спільного турецько - грецького фронту, а тим самим зводить на нівець всі дотеперішні геройські зусилля греків оборонити свою батьківщину. Колиб Московщина мала якісь пляни інтервеніювати у війні, а не лише жирувати на трупах поляглих, то вона булаб мусіла не допустити до окуповання Болгарії. Це мусять зрозуміти і запамятати собі ті, що навіть тепер ще цікавляться тим, „як зареаґує московський уряд на нове німецьке посунення на південнім сході Европи". Реакція ця ані про розум, ані про відвагу, ані навіть про найбільш примітивну порядність московського уряду не свідчить. І справді, уряд держави, що має найчисленнішу і „найкраще в світі озброєну під технічним оглядом" армію, як це при кожній нагоді твердить совєтська преса, закидає в офіціяльній ноті малій Болгарії, що вона не противлячись німецькому наступу „причинюється до поширення обсягу війни" і заявляє, що „не може з цеї причини підтримувати її..." Отже Кремль повертає дійсний стан відносин до гори ногами, бо колиб СССР підтримав збройно Болгарію, то вона малаб можність, принаймні якийсь час противитися німецькому наступу. Цей негідний викрут московського уряду ніхто в Европі розуміється, поважно не взяв.

„Журналь де Женев" пише: „СССР не рушився і не рушиться, бо не почуває себе досить міцним, але ганить болгарський уряд, щоб підтримати болгарську опозицію... Уряд СССР критикує в перший раз від початку війни Німеччину..." Яке геройство!

Женевська „Сюіс" писала з свого боку:

„Москва виявлює своє невдоволення, але не ворожість супроти Німеччини знаючи її сучасну силу, вона шукає компензацій не проти волі Німеччини, а в порозумінню з нею..." Отже Москва жадає свої 30 срібних за зраду Болгарії. Чи дістане, будемо незабаром бачити.

Европейська преса не висвітлила на жаль, з причин дуже зрозумілих, в належний спосіб московську поразку на Балкані, але стерети її з перебігу сучасної війни розуміється не дасться. Тимчасом сучасна роля Московщини на Балкані дуже нічим властиво не ріжниться від її ролі в цілій війні, де вона є чинником непевности, нестійности і несподіванки, який самим фактом свого існування виключає в значній мірі кожде порозуміння поміж великодержавами та спонукує їх провадити війну за кожну ціну „до остаточної перемоги". Червона армія нікчемна сама по собі може одігравати фатальну ролю в моменті, коли збройні сили обох таборів майже зрівноважують себе взаємно і коли досить навіть незначної ваги, щоб перехилити перемогу в один чи другий бік. А компромісовий мир, з якого міг би витворитися й сталий, між великодержавами неможливий, бо Німеччина, як тут кажуть, думає, що англьо-саські держави хочуть лише павзи на кілька років, щоб по збройній мобілізації Америки, відновити війну разом з СССР в кращих ніж тепер умовинах, а ці держави мають у свою чергу підозріння, що такої павзи потребує Німеччина, щоб порозумівшись остаточно з московським урядом, чи зруйнувавши СССР, приготувати нову війну в кращих ніж тепер умовинах.

Ось так можна твердити, що Совєти є властиво причиною того, що в Европі не приходить між потугами до якоїсь розумнішої розвязки конфлікту, а є тільки взаїмне винищування. Непевність, що зроблять Совєти, дає притоку до ріжних комбінацій надій, підозрінь, обвинувачень і т. п. А це тільк приодовжує війну, що є в інтересі Совєтів, бо війна нищить усіх крім одних Совєтів. (Кінець).

ПЛЯНИ ЯПОНІЇ

Увага світа звернена тепер на те, що діється в Югославії. І тому так мало є новин, що подавалиб дещо більше про „відвідини" японського міністра заграничних справ Мацуоки. А так виглядає, що ті розмови Мацуоки з Москвою, Берліном і Римом є остаточною японською провіркою міжнародного положення, заки западе в неї остаточне рішення, яке означатиме війну зо Злученими Державами. Герсон Формен, письменник і знавець відносин на Далекому Сході, твердить, що в Японії таки змагають вже від довшого часу до такої війни з Америкою, не зважаючи на те, що холодний розум вказує виразно на те, що така війна булаб для Японії самогубством.

Формен, перебуваючи 10 років на Далекому Сході й слідкуючи на фронті за китайсько - японською війною, бачив, як тепер описує, як Японія постійно поповнювала такі вчинки супроти Злучених Держав, які треба вважати аґресивними. Вона замикала американцям доступ для торговлі з Китаєм, конфіскувала американські посілости, які бомбардувала, або ушкоджувала, нарушуючи таким чином американські привилеї. Проте Злучені Держави завжди намагались полагоджувати всі спори мирним шляхом, а це вважалось в Японії виявом американської слабости. Навіть „прощення" за бомбардування корабля „Паней" не змінило японського войовничого успособлення, яке знайшло свій наймаркантніший вираз в мілітарнім союзі Японії з Німеччиною і Італією. Японські успіхи в Індо-Китаю ще більше скріпили її войовничість.

Індійсько - китайська афера розпочалася в цілком звичайний спосіб. Шість тисяч японського війська на границі між Південним Китаєм і французьким Індо-Китаєм зістало відтяте від їхньої бази в Кантоні. Поживи було мало, а амуніція виходила і тому рішено, що треба перейти через Індо-Китай. Токйо вислало ґенерала Нішіґару до ґовернора Деку в Ганой, щоб обговорити з ним справу переходу. Хоч виконані всі японські домагання, ніпонські воєнні можновладці в Кантоні відчували, що їх обдурено, бо позбавлено нагоди доказати, які вони завзяті борці.

Ґенерал Андо, начальний командант японських армій у південнім Китаю, почувався до того, що нарушено його честь. Він рішив полагодити справу евакуації в питомий собі спосіб. Тому цеї ночі, в 19-тій годині, по підписанню договору, японські війська стали надходити, стріляючи. Здивовані французи відповіли стрілами зо своїх гармат.

Французи збудували були невеличку „Малу Мажіно-лінію" повздовж границі, що коштувала їх коло $10,000,000. Вона була наїжена батеріями могучих 155 мм. і 75 мм. гармат. Подібно, як це сталося в Франції, таке саме сталося і в Індо-Китаю; японці вдавали, що розпочинають напад з фронту на малу „лінію Мажіно", підчас коли головна їхня армія обійшла з боку фортифікаційну лінію. І коли надійшов ранок, французи переконалися, що японські машинові кріси стріляють на них ззаду Неприготовнаа на таке стратеґічно французька армія, піддалася. І так, за словами Г. Формена битва майже скінчилася, заки ще розпочалася.

Мілітарна окупація північного Індо-Китаю поставила японців у таке положення, що вони можуть тепер ударити зо всіх сторін на південно-східню Азію, а передовсім на далекосхідню британську твердиню в Сінґапор, що є головною перешкодою до здійснення далекосягаючих ніпонських плянів заведення „Нового Ладу в Побільшеній Азії".

Свої стратеґічні пляни думають японці перевести в діло, спираючись на Тайленд (Сіям). Нема найменшого сумніву, що недавня боротьба між Тайлендом та французьким Індо-Китаєм була інспірована Японією, а недавне токійське предложення посередництва є першим кроком в програмі заняти сильніше стратеґічне положення. Через признання сіямцям смуги Індо-Китайської території, Японія думала їх заспокоїти й їм підхлібитись, щоб тим чином отверти собі двері до тіснішої мілітарної й економічної співпраці з тайляндцями. Якщо цей плян буде тішитись успіхом, то японці не лиш найдуться в дуже вигідній віддалі для бомбардування Сінґапору, але вони поважно загрозять сінґапорській комунікаційній лінії з Індією та Европою. Також загроза для Ранґуна, куди тільки один крок з сіямського Бенґкока, може стати додатковим натиском на Британію, щоб знову замкнула Бурменський шлях, що булоб ударом ззаду Чіянґ-Кай-шекови.

У другім напрямі з Індо-Китаю, японські бомбовики, що мають тепер за свою базу Ґаной, який є найбільшим і найгарнішим аеродромом в цілій Азії, творять тепер безнастанну загрозу для Гонґ-Конґ. Цей атак може наступити кожної хвилі і зо спокійною вірою в своє призначення Гонґ-Конґ очікує цеї зловіщої хвилі, подібно як ізольована цитаделя, що є довкола оточена. Бльокада від сторони суші є повна й успішна, коли японські війська находяться повздовж цілої границі Гонґ-Конґу, підчас коли японська воєнна фльота кружить назовні Гонґ-Конґських вод. Та британці кличуть, що „Гонґ-Конґ не є лиш концесією як Тієстан або Шанґай". „Гонґ-Конґ є для них коронною кольонією й нероздільною частиною Британської Імперії. За неї вони будуть битись, як довго останеться у живих, бодай один брітієць". І факти це потверджують, бо 90 відсотків британських жінок і дітей евакуовано і вислано до Австралії, а кожне місце причалювання боронить уміщена там гармата, почавши від малих, полевих, а скінчивши на тяжких 16 цалевих гарматах, які можуть завдавати найтяжчі удари. Усі публичні будинки є обложені мішками з піском, а сховки проти летунських нападів находяться всюди. Під торговельним оглядом Гонґ-Конґ залежить майже цілковито від Кантону, другого китайського міста, 90 миль вгорі ріки Перл від Гонґ-Конґ. У дійсности вся нормальна торговля з внутрішнім Китаєм мусить переходити через Кантон. А Кантон є ще дотепер в японських руках. Через заломання французького спротиву в Індо - Китаю, японці згорділи, бо цей успіх осягнули вони в сутичці з білими вояками. Японський полковник в розмові з Форменом посміхався з британців і американців, порівнуючи їх з французами і висказував здивування, длячого японський вояк мав би числитись з мілітарною і морською їхньою силою. Посміхався він теж з лінії Мажіно, механізованих армій, великих повітряних сил і непобідимої фльоти. Ті самі посмішки чув Формен і від інших японців. Видко, що в Вашингтоні довідались про це, бо одного дня прийшов приказ з евакуації віх американських горожан з Далекого Сходу. Також прислано кораблі, щоб забрали американських горожан.

Злучені Держави готовлять оборону.

Побоюючись, що японці візьмуться до нової аґресії, Злучені Держави почали приготовлятись на Тихім океані до відповідної оборони. Почато будування мрських і літакових баз і укріплювання їх на Тихім океані від Аляски до Самоа. Кільќа літ тому вони чулись тут забезпечені з огляду на сильно укріплені Гаваї. Один біліон долярів видано, щоб зробити їх одною з наймогучіших мілітарних баз на світі. Одначе з винаходом бомбовиків, що стріляють на далеку віддаль, літаків і субмарин, що можуть кружити на віддалі 5,000 миль довкруги, або й більше, Гаваї, показалися, невистарчальними, як оборонна лінія. Цю лінію треба було посунути вперед. У 1856 р. Конґрес ухвалив закон Ґуяно, на підставі якого Злучені Держави заявили свої претенсії до всіх островів на південнім Пасифіку, між Гаваї і Самоа. Тепер оборонна вартість тих островів є величезна. Хоч деякі з них є смішно малі, бо їхня величина занимає кілька акрів, одначе вони надаються знаменито на будову аеродромів для великих військових кораблів на доки і робітні військових човен. Вилітаючи з тих малих острівців, що віддалені є 3,000 миль від Токйо, військові бомбовики - великани можуть за 9 годин бути над Токйо й обкинути його експльодуючими і запальними бомбами та вернути назад. Донедавна Японія не боялась відплатного атаку на свої побережжя від ніякої держави, з якою би вона розпочала війну. Ніпонці уважали свою фльоту достаточно сильною відперти причалення неприятельської армії. Одначе тепер Японія бачить, що легко запальні будівлі Токйя є таксамо виставлені на повітряні атаки як Берлін і Лондон і то ще без ніякої можности відплатити за спричинені шкоди.

НОВИЙ ПРЕМЄР.

Генерал Ричард Дусан Сімовіч, що обняв команду над югославянською фльотою й армією по замаху на уряд регента Павла.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ЧИЯ ДИТИНА?

(3)

— До річи! — забалакав комісар строго. — Коротко кількома словами. Що ви хочете, і нащо сюди принесли дитину?

Кащакова жалісно глянула на дитину, голосно зітхнула, і сказала:

— Бідна дитинка! Погадайте собі, пане комісар. Одної ночі вже гадаю, лягати до ліжка; і погадайте собі, що в цій хвилі чую плач дитини перед моїми дверми. Погадайте собі, пане комісар, що перед моїми дверми плаче дитина і що я це чую.

— Я вже погадав собі, — каже комісар. — Щож було далі?

— Далі? Далі погадайте собі, пане комісар, що я кажу до моєї доньки Юльки:

„Юлько! Там дитина. То не кітка, ні. Я сама мала діти і знаю, як дитина кричить".

— Очевидно, виходжу і... і... чи тепер, пане комісар, розумієте?

Комісар витріщив очи.

— Чи розумію? я?

— Погадайте собі! Перед моїми дверима справді лежить дитинка. Я бідацтво взяла до себе і пару днів годувала фляшкою. Тепер вже знаєте цілу історію.

Ну? І що з того? — спитав комісар.

— Дитину, погадайте собі хтось підкинув під мої двері. Хороба знає, чиє воно, пане комісар...

— І тепер ви хотіли би спекатися?

— Ні! Ви так гадаєте. Не дивуюся. Та ви грубо помиляєтеся. Я дитину знайшла і хочу задержати. Того я й прийшла сюди, щоби во це записали.

Лице комісаря розяснилося, бо як би не добре серце баби, то поліція і маґістрат мали би з дитиною клопіт.

Звернувся до свого писаря і каже:

— Пишіть! Кащакова Текля знайшла дитину незвісного походження. Названа Текля заявляє волю, найду жіночого роду адоптувати...

— Гого! — крикнув якийсь бабський голос. — Далі не пишіть, бо з того нічого не буде!

Всі видивилися на бабу. То була Камлаїха.

— Чому не буде? — спитав комісар. — Може, на щастя ви знаєте маму дитини?

— Я не знала би мами? — відповіла Камлаїха. — Я не знала би мами моєї рідної доньки? Та баба бреше! То моя дитина. Вона не знайшла її, вона вкрала!

На лиці Кащакової показався жах.

— Всемогучий Боже! — крикнула. — Як ви можете казати щось таке? То напасть на гладкій дорозі!

— Я докажу, що то моя дитина. В нашім сусідстві крім вас, ніхто не мешкає. Я на отсі мої вуха дуже добре чула, як у вас плакала дитина!

— Це правда. Вчора вечором дитина справді плакала, — відповіла Кащакова, дрожачи цілим своїм тілом. Дитина вже пару днів у нас.

— Брешете, брешете! Як би то була правда, то ви вже давно були би мені сказали. Ви мою дитину вкрали вчора в вечір...

— Тихо! — гукнув комісар. — Розкажіть, Камлаєва, як то було з вашою дитиною.

Оповідання Камлаїхи було коротке. Комісар спитав:

— То ваша дитина пропала?

— Так, хтось вкрав, — відповіла Камлаїха.

— І ви пізнаєте, що та дитина ваша?

— Я не пізнала би власної дитини!

— То возьміть собі!

Камлаїха кинулася до Кащакової, щоби відібрати дитину. Кащакова пригорнула сильніше до себе кіш з дитиною, стала конвульсійно хлипати і кричати, що не дасть.

— Я не годен збагнути причину вашого опору, — промовив до Кащакової комісар. — Сеж ясне, що то дитина Камлаєвої. Як віддасьте дитину, то ми не зробимо на вас доносу до карного суду. Як ви справді дитини не вкрали, а знайшли, то чи не однаково вам, хто ту дитину буде виховувати? Камлакова молодша як ви. Мале буде виховуватися з її дітьми.

— Пане комісар! — скигліла Кащакова. — Моєї дитини не дам нікому! Камлаїха не має до нього найменшого права, я маю повне право!

— Чи я кажу, що ви вкрали дитину? Може хто інший вкрав і поклав під вашими дверми...

Кащакова стала ще голосніше ревіти.

— Ні! Я не маю права відступити цю дитину. Мені не вільно... Лиш хвилинку послухайте. Вам і Камлайчисі скажу всю правду.

Зацікавлений комісар нахилився до баби. І Камлаїха приступила ближче. Хлипаючи, Кащакова стала розказувати їм шепотом:

(Дальше буде).

Якщо кипячою водою поллється наскрізь свіжу пляму з овочів, то вона пляму цілком усуне, якщо зробимо це негайно по сплямленню.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В ПРАЗІ

В українськім культурно-освітнім життю в Празі треба обмітити, що кожної неділі вечером відбуваються сходини, на яких збирається переважно українське робітництво з Праги й околиць. На сходинах відбуваються виклади на ріжні теми, декламації і приятельські забави. В 1940 році відбулося 96 викладів, що їх мали: інж. М. Кушніренко, д-р С. Володимирів, проф. Р. Лісовський, д-р проф. Білецький, Микола Вайда, д-р С. Горський, Я. Олексенко, інж. Красоніс та інші. „Просвітню Секцію" веде др. Микола Вайда. „Секція Мистців, Письменників і Журналістів" теж відбуває виклади, на ріжні культурні наукові, фільософічні теми для української інтелігенції Праги. „Секція МПіЖ" в Празі займається виданням книжок і влаштуванням ріжних виступів. На чолі її стоїть відомий письменник Микола Чирський. „Жіноча Секція" під проводом Ольги Галаган провадить працю між українськими дітьми. Заснований „Дитячий Клюб" кожної неділі відбуває свої сходини. Збираються на них українські діти під проводом Анни Мандзюкової, Н. Михалевич та студенток К. Макаренко, К. Білецької й Л. Устіянович, навчаючи правильно говорити по українськи, читати, співати й танцювати. Для дітей, що живуть у чужому окруженні, є змога пізнати рідну мову, пісню, рідну історію та рідний нарід. „Жіноча Секція" робить окремі виступи. 15. XII. м. р. влаштувала „Свято Миколая" для дітей у Празі. В прияві багатьох дітей і батьків роздав св. Миколай дарунки. Дня 2. XII. м. р. Українська Академічна Громада влаштувала сьвято Миколаївську вечірку. Дня 22. XII. м. р. у роковини смерти сл. пам. Данилишина й Біласа Українська Академічна Громада влаштувала Свято Героїв. Рано відбулася у греко-кат. церкві панахида за душі сл. п. Данилишина й Біласа. На панахиду зібралося багато громадянства, головно високошкільне студентство й молодь. Вечором того дня відбулася святочна академія, присвячена Данилишинові й Біласові.

ВЕЧІР НАРОДНЬОЇ НОШІ В ЯРОСЛАВІ

Ще не прогомоніли відгуки лемківських пісень на вечорі народньої ноші в Сяноку, коли вже Ярослав проголосив виставу народнього мистецтва. Посяння має взагалі поважне надбання в цій ділянці. У Перемишлі жили й ділали сестри Кульчицькі й защепили тут дуже давно зрозуміння для цих справ. Але в Ярославі виставва відбувається вперше. Ярослав взагалі був на межі українських культурних впливів і культури почини доходили дуже лише слабо. Тим більше подиву гідний тепер живий розріст нашого культурного життя у цьому надсянському осередку. Виставка зібрала велику кількість експонатів із цілого Посяння. Дві великі салі заповнені були вишивками у ріжних видах. Церковні ризи, скатерті, подушки, завіси, настільники розложено по столах та стільцях. На стінах висіли килими, деякі дуже недобірні. Окремий столик був із гуцульською різьбою, другий із чорним мальованим деревом, третій із керамікою. Все було може замало переглядне й завеликий натиск покладено на кількість. Але це звичайно так буває при перших виставах, бо великий запал не дозволяє холодно обміркувати ефекту. Особливістю вистави були дві невеличкі кімнатки поруч великих саль. Тут влаштовано світлицю модерну кімнату в українському стилі, а в другій справжню сільську хату. Цей задум дуже добре завершував виставу. Особливо сільська світлиця з жердкою, барвними пішвами та старим свічником викликували милу атмосферу нашого покутського або гуцульського села. Окреме місце займали тут роботи, виконані на недавньому курсі вишивання. Завершенням вистави був вечір народньої ноші, влаштований 23. лютого ц. р. Цей почин був сміливий тут, де довкілля зовсім позбавлене давнього народнього побуту. Та ініціятори вигребли зі старих скринь цікаве народне вбрання. Крім своєї околиці показали ще вбрання з інших земель. Справді, нелегко в теперішніх обставинах показати одяг подільський, покутський і гуцульський. Програма вечора складалася з точок, виконаних інтелігентськими силами і не мала безпосередности справжнього сільського вияву. Але була дбайливо підготована й виявила пошану до народнього побуту. У вступному слові пояснила інж. Л. Бурачинська значіння вечора. Наступили точки, що складалися з народніх пісень і танків та селянських діялогів. Із строїв звернула на себе увагу група зі села Святе в Ярославщині. Вечір залишив дуже гарне враження. Ті, що бачили передвоєнні вечорниці, віджили в споминах, а ярославці відчули, що мають перед собою великі можливості.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ЮГОСЛОВЯНСЬКІ ЖОВНІРИ.—Типічний відділ югословинського війська в повному рештунку. До війська вже покликано понад 1,200,000 таких жовнірів.

НОВА ВОЄННА ТЕАТРАЛЬНА АРЕНА. — В Білгороді (1) повстав проти-осевий уряд. Через це німці починають концентрувати війська на правім крилі Сербії (2). На випадок приступлення Югославії до війни, Німеччина буде тут мати за собою Болгарію (3), проти себе попри Югославію ще Грецію й Туреччину.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наради гросерників.

В понеділок, 24 березня ц. р., відбулись вечором у Вебстер Гол в Ню Йорку наради гросерників, що входять в Союз Українських Бизнесменів міста Ню Йорку. Збори відкрив і ними провадив голова С.У.Б., п. Платон Стасюк.

Заступник голови С.У.Б., п. Гула перший забрав слово в справі організування українських гросерників. В дошій та змістовній промові він пояснив зібраним, потребу такої організації гросерників і користь, яка з цього для них випливалаб, якби вони, кооперативним шляхом почали робити для своїх крамниць закупи товарів.

Після того розвинулась широка дискусія, замітною рисою якої було це, що всі приявні гросерники однодушно годились, що треба такої організації і що користь вийде з того для гросерників. Були пропозиції вже тепер заложити кооперацію, зложити капітали і приступити негайно до закупів продуктів. Одначе голова п. Стасюк заявив, що ніяких капіталів покищо вкладати не потрібно, тільки покищо треба доброї волі і солідарности гросерників.

На внесок п. Тихоступа та п. Костіва одноголосно рішено зробити анкету серед українських гросерників, щоб вивідати яку кількість, та яких закупів кожний з них робить на тиждень? Рішено звернутись також і до тих гросерників, які не були присутні на зборах, щоб і вони зо свого боку в тім напрямку кооперували з організацією гросерників.

Тут забрав слово і секретар С.У.Б. п. Р. Олесницький і подав дуже цікаві інформації відносно кооперативного руху в Америці. Ці інформації він дістав від самого американського департаменту торговлі з Вашингтону і на основі них виразно виходило, що кооперативний рух в Америці сильно зростає. П. Олексів заявив, що уряд у Вашингтоні піддержує дрібних бизнесменів в їх спробі самодопомоги.

На кінець голова п. Стасюк заявив приявним, що в середу 3. квітня ц. р. відбудуться місячні збори Союзу Українських Бизнесменів. На тім замкнено збори, які пройшли серед великого зацікавлення і охоти до праці.

М. Д.

ЙОНГСТАВ, О.

Свято Шевченка.

Заходом Злучених Організацій 23 березня ц. р. відбулось в нашій громаді Свято Шевченка. Свято відкрив предсідник Злучених Організацій, п. І. Павловський і в короткій промові пояснив ціль цього свята. Чому ми щороку святкуємо річницю уродин Шевченка? Бо Шевченко лиш тілом відійшов від нас. А духом живе з нами. Він своїми творами вказує нам дорогу, куди нам треба ступати.

Як піднеслась куртина приявні на сцені побачили гарний портрет Шевченка, прикрашений по обох боках золотими стовпами, а зверху тризуб. По боках були вимальовані по мистецьки два льви. Це був гарний вид і він захоплював глядачів. За образом був устелений хор в українських строях, що виглядав наче маків цвіт: Хором диригував відомий наш диригент учитель А. Когут. Хор відспівав Шевченків „Заповіт".

Вступне слово виголосив адміністратор о. Понятишин і в нім виказав, хто був Шевченко і що він приніс для українського народу. Його промову нагороджено рясними оплесками. Опісля наступило тріо: Юл. Васько, І. Панко і Т. Васько, яке випало надзвичайно гарно.

Тут предсідник п. Павловський представив приявним головного бесідника, адвоката Омара Малицького з Клівленду, якого приявні привітали грімкими оплесками. Бесідник почав розмальовувати життя Шевченка, від його уродження, до його старости і смерти, розказуючи при тім терпіння Кобзаря за високі народні ідеали, які потрясли тоді до споду цілим українським народом, та які до нині є смолоскипом на нашім народнім шляху. Бесідник закликав, щоб всі ми наслідували те завзяття, яке виявляв Шевченко і боролись доти, доки не виборемо нашому народови його самостійної держави. Промову знов нагороджено рясними оплесками.

Діточий хор виконав другу гастину програми відспівавши декілька українських пісень. Гарно віддеклямував поему сім-літний школяр Роман Стахура, після чого знов виступив з піснями діточий хор. Сольо відспівала маленька шість-літня солістка Оля Васько і так захопила слухачів, що оплесками знов її викликали на сцену. Добре виконали дует панна С. Скубяк і панна А. Лісни. Хор Боян відспівав декілька пісень, в середині яких деклямувала панна Оля Смеричанська. Всі точки публика нагородила рясними оплесками. На кінець предсідник зложив подяку бесідникови п. О. Малицькому, о. Понятишинові, диригентові, хористам і хористкам, та всім учасникам програми і приявним гостям та попросив зложити жертви на покриття коштів. Зложили по $1: О. Малицький, о. П. Понятишин, І. Доровський, М. Ткачишин, І. Павловський; по 50 ц.: Ярославська, Т. Періг, П. Ліщак, Л. Венгжин, К. Гіль, А. Когут, Гілер, Крушельницький; по 25 ц.: С. Мош, В. Павлик, Анна Когут, А. Лачуцька, М. Марунчак, І. Максимич, Н. Ісйоф, П. Ткачишин, М. Сітник, І. Дідовський, І. Черніга, С. Рапавий, М. Нестор, І. Баган, М. Білан, Анна Стех, П. Бура, І. Васько, М. Сокіл, М. Стахура, В. Дубас, Ю. Войтович, М. Дарко, І. Панько, В. Білан, Н. Винник, А. Ілляшевич, М. Панко. Загальної збірки було $20.11, які будуть вислані на призначену ціль.

Комітет.

СТЕПАН МУСІЙЧУК.

СЛЬОЗИ СНІГУ

Журчать води потічками,
Щезають леди;
Сніг ще мріє купочками
Й до землі, як до мами,
Слізно лебедить:

Земле, земле, наша мати!
Дай ще хвильку тут лежати,
Доки хмара весняная
Не спустить води.

Ой, сніги ви білесенькі!
Земленька гуде:
Ви як пірячко легенькі,
Як пушиночка тепленькі,
З вами добре все.

Та не в силі я вас скрити
І при собі схоронити,
Бо у золоті із неба
Тепла весна йде.

Сонічко вас обцілує,
В воду замінить,
Поплывете діти мої
Там, де ріки й морські струї,
Там, де сила спить.

Відпічнете в літну пору,
Потім злетите у гору
Й знова вернетесь до мене.
Най вам Бог щастить!

СВЯТІ МІСЦЯ ЯПОНЦІВ

Японія має три святі місця, т. зв. Сан-Ксі, де силою традиції заворожено всі три чуда краси природи. Одно з таких святих місць знаходиться на острові Міяма; воно славиться незвичайним багацтвом природи і наближує його до раю на землі. Як дуже відчувають японці красу цієї закутини, доказом цього хочби те, що тут тисячеліття не вільно тут орати землі, ані не вільно вбивати тут тварини. Олені і серни живуть тут спокійно, лісові пташки сідають людям на раменах. Взагалі уся природа цієї закутини носить на собі сліди тисячелітньої старовини і первісної поваги, перед якою поневолі вгинаються людські коліна. Тут панує спокон-вічний закон, згідно з яким ніхто з мешканців цієї країни не сміє оповганити цього раю на землі своєю смертю. Тому хворих, яким загрожує смерть, вивозять звідтіля й ховають далеко від меж святого місця. На побережжі острову Міяма стоїть споконвічна святиня релігії Шінто, що панує від багатьох тисячеліть. Правда, що релігію зінсували впливи буддизму, але все ж вона вкорінена в душі японця. До цього храму веде дерев'яна брама прикрашувана від століть поколіннями японських різьбарів. Храм і брама побудовані серед моря, на стовпах. На них теж побудовані домики та келії для священників.

Другим святим місцем Японії старої і сучасної є пристань Матсушіма. Вульканічний терен вітворив тут справжні дива природи. Є тут між іншими величава камяна брама, створена природою, хоча видається справжнім твором руки досвідного архітекта. Третім святим місцем для японців є узберіжжя на південний схід від Кіото — Аманобашідате. І це місце посвячене поганським богам, і тут зворушливо почитають природу. Тут стоїть одна з найстарших японських святинь Касугано-Мія. До цієї святині ще й нині відбувають процесії японці в народніх строях, тих самих, що так імпонують своєю оригінальністю европейцям. Поруч тих трьох святих місць має Японія свої мініятурні садки, малі штучні садживки, деревця та свою характеристичну архітектуру домиків і мостів. Такий напр. пятилукий міст на ріці Нішівегава, не є в Японії рідкістю. Староянонські містечка з вулицями утвореними зі сходів, деколи на кілька поверхів, втішаються тут особливою опікою.

ОСНОВНИЙ ПАКТ ПІДПИСАНИЙ. — Світлина, переслана каблем з Лондону, показує, як премієр Чорчил підписує згоду, на основі котрої Злучені Держави мають дістати на 99 літ уживання фльотних баз у Західних Індіях і на Новій Фунляндії. Коло нього американський амбасадор в Англії, Джан Вайнент.

ФРАНЦІЯ ПОМАГАЄ ГІТЛЄРОВИ КАЖЕ ЛОНДОН

ЛОНДОН. — Міністерство економічної війни оголошує факти і цифри, якими доказує, що Франція постачає Німеччині товари, які добуває під претекстом, що ратує себе від голоду.

СУМНА ПАРАДА

РИМ. — Японського міністра заграничних справ Мацуоку витано в Римі з великою парадою, але не могло бути радости вже хочби тому, що в тому самому часі Італія понесла страшну поразку на морі в боротьбі з британцями.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов Дарахівщина, від. 275., відбудуться в неділю, 6. квітня, в годині 6. ввечір в церковній сали. Обовязком кожного члена є явитись на зборах і вирівнати місячні вкладки. Повідомляється членів, котрі не були на зборах минулого місяця, що Іван Сосульський уступив з уряду фін. секретаря, а його місце забрав Маріян Обуховський. Також подається до відома всім членам, що на домагання членів, котрі були на минулих зборах, щоби кожний член складав кожного місяця 10 центів до відділової каси, на власне застереження своєї поліси. Бувають випадки, що довголітній член знаходиться в прикрім положенню, без роботи, і не має чим заплатити місячної вкладки до У. Н. Союзу. Шкода, щоби все пропало. Тож такі гроші будуть застереженням для нас. Без ріжниці, хто то не був ми мусимо самі про себе подбати. — В. Юрків, рек. секр.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

АКРОН, О.

Примірний ювилей.

З нагоди 25-літнього подружого ювилею громадян Василя і Марії Пулк їх діти, родина і знакомі влаштували їм в українській церковній гали дня 26. січня ц. р. несподівану забаву.

Галя була прибрана синьожовтими стяжками, а столи дуже гарно застелені ріжними прикрасами і потравами. На головнім столі все начиння було срібне, щоб у той спосіб нагадати про „срібний ювилей". Світились високі білі свічки серед гарних цвітів. А на середині стола стояв гарний „коровай", чи ювилейний торт. На сцені виднів великий напис — „25-літний ювилей М. і В. Пулк".

На забаву прибуло багато людей. Було чимало з Клівленду і Бостону, О. Всіх коло 100 родин. Бо громадяни Пулк і їх діти є добре відомі, не лиш в своїй власній громаді, але також в дооколичних громадах. Вони діяльні на народнім полі, є активними членами кількох організацій, зокрема членами У. Н. Союзу. В. Пулк є секретарем 295 відділу У. Н. Союзу впродовж довгих років. А його син є касієром молодечого відділу 180 У. Н. С.

При вході привітав ювилятів гарними словами і побажаннями гром. Михайло Філяс. Забавою проводив Михайло Петруха, який також привітав ювилятів і вручив їм один великий дарунок від усіх, а багато менший від інших осіб зокрема. Відчитано листи і телеграми з побажаннями від приятелів і знайомих. Опісля складали ювилятам желання їх діти — Іван, Віктор, і дочка Евгенія. Далі складали щирі слова побажань гості з Клівленду, п. Дмитро Шмаґала, Чайковський, М. Когут, М. Бойко, К. Любінська й інші. З Акрону говорили: Олекса Зепко, І. Гурин, М. Іванцьо. Від молодечого відділу 180 У. Н. С. говорила панна Евгенія Зепко, складаючи при тій нагоді подяку за поміч в організуванні молодечого відділу.

На кінець забрав слово сам п. Пулк і подякував з глибини серця за так приємну несподіванку і дарунки, та заявив, що ніколи цього не забуде. Рівнож обіцяв працювати далі на народній ниві, зокрема на союзовім поли. Подяку зложила також пані Пулк, зокрема за гарні цвіти. Далі забрав слово Мих. Філяс і згадав про положення українців у теперішню хвилю. Водночас він просив про жертви на українські цілі.

Збіркою занялись — Олекса Зепко і Катерина Зепко. Жертви зложили: Марія і В. Пулк $5; по $1: М. Філяс, П. Білик, О. Зепко, Конст. Зепко, Катерина Зепко, Іван Зепко, М. Когут, І. Кокіз, Д. Шмаґала, Качковський, І. Семенюк, Н. Савула, С. Яворський, Е. Тивончук, І. Ґурин, С. Когут, В. Бобечко; по 50 ц.: П. Бобечко, Т. Білик, П. Мекел, П. Славич, М. Іванцьо, К. Любінська, М. Бойко, С. Антонюк. Дрібними $2.60. Разом $29.60. Опісля донесено ще $6.20. Разом $35.80.

Гроші розділено так: на загальні народні потреби $10.80; (ту суму переслано через Обєднання). На украпські сироти в Філядельфії $10. На українську церкву в Акрон, О., $5. На жіночу пресу $5. На вищу школу в Стемфорд, Кон., $5.

Олекса Зепко.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ПО 55 РОКАХ. — Естер Смит, 90-літня мешканка Гамилтону, Онтаріо (направо) стрічається зо своєю 75-літньою сестрою по раз перший від 55 літ. Вони стрінулися завдяки радіовому пошукуванні за спадкоємцями одного їх кревняка.

МАРКО ВОВЧОК БУЛА УКРАЇНКОЮ

Про письменницю Марко Вовчок, чи то властиво Марію Марковичку, було поширене переконання, що вона була московка, що вийшла заміж за свідомого українця, Опанаса Марковича, приїхала з ним на Україну і там за кілька років так знаменито вивчилася української мови, що написала прекрасні оповідання з народного життя на Україні тією мовою. Такий погляд не відповідає правді. Вона була з роду українкою, хоч і зросла в містечку Орлі, Орловської ґубернії, у Московщині, куди її батько, Олександер Вілінський, був перенесений з України як військовий офіцер. Олександер Вілінський походив з українського поміщицького роду з Чернигівщини.

Марко Вовчок, з походження Марія Вілінська, вродилася в селі Єкатерининському, Єлецького повіту, Орловської ґубернії, 23-го грудня (старого стилю), 1834 р. Каже Ол. Дорошкевич у своїй розвідці про Марка Вовчка, що вона „чула українську мову в її народньо-пісенних зразках ще від батька". Та вмер її батько офіцер, що очевидно любив не тільки українські пісні, але й зберігав природну любов до України, та до українських традицій, 1841 р., коли Марії було тільки шість років. Однак впливи українські в родині Вілінських в Орлі, очевидно, зберігалися й на далі. Про це свідчить і те, що Марію вислано згодом не до якогось дівочого пансіону в Московщині, але до Харківського пансіону. А саме в тому часі Харків був головним українським осередком, а властиво Харківський університет, де був ректором відомий український поет Гулак-Артемовський. Виходив тоді в Харкові й український журнальчик. Очевидно, що й тут, у Харкові Марія Вілінська почувалася зовсім дома, між своїми людьми, українцями.

Коли Марії Вілінській було всього тринадцять літ, до родини Вілінських в Орлі почав часто загощати кирило-методіївський братчик Опанас Маркович, козацький тип розмашистого українця, що був засланий на заслання до Орла. Очевидно, що й Опанас Маркович йшов в гості до Вілінських, як до своїм земляків з України. В 1851 році Опанас Маркович одружився з Марією. Ішло її тоді на 17-тий рік. Одружившися, Маркович переїхав разом з своєю молодою дружиною до міста Чернигова на Україні, в рідні сторони Вілінських. Там прожили вони до 1853 р. Маркович був там коректором при місцевому часописі. Від 1853 до 1855 р. Марковичі жили у Києві, де Марія любила розмовляти з українськими перекупками на торговиці. В тому часі призначено Марковича ґімназіяльним учителем ґеоґрафії до міста Немирова. А Немирів мав свою історичну славу з козацьких часів. Там Марія ще більше припала душею до свого рідного народу. Там вона й написала свої перші й найкращі українські народні оповідання, які Куліш видав 1858 р. книжкою. Та книжка українських оповідань поставила молоду, 24-літню, авторку на вершок письменницької слави не тільки на Україні, але й по цілій Росії. Великий російський повістяр Турґенев негайно переклав її на російську мову. А Добролюбов написав обширну та прихильну станню про оповідання Марії Марковички, чи то вже Марка Вовчка, як її підписав Куліш на книжці.

1859 року Марія Марковичка виїхала до Петербурга, а звідти до Парижа, де перебувала до 1867 р. Переїздить вона звідти до Петербурга й там пише майже виключно вже тільки по московськи, бо треба було на хліб щоденний заробляти пером. Там вона заробляла на удержання головно перекладами з французької мови. Там написала вона й чотири довгі повісти московською мовою: „Живая душа", „Запіскі прічетніка", „Тьоплоє Ґнездешко" і „В глуші". Ці повісти дуже розтяглі й нудні, з виїмком першої частини „Запісок прічетніка", як вказує Іван Франко у посмертній згадці про Марка Вовчка у „Літературно-Науковому Вістнику" за рік 1907. А тому „Запіскі прічетніка" вийшли цікавіше бодай на початку, що Марко Вовчок описала там, хоч і по московськи, теплою рукою кілька типів своїх земляків-українців. Написала Марко Вовчок і кілька коротких оповідань по московськи на зразок своїх українських коротких оповідань.

При кінці 70-их років минулого століття Марко Вовчок виходить вдруге заміж, за українського поміщика Лобач-Жученка, і живе в його маєтку на Кавказі, біля села Нальчик, аж до своєї смерти 1907 року. В останнє бачили її українці в редакції „Київської Старини" в 1902 р., куди вона принесла своє останнє українське оповідання, „Чортова пригода", і де всіх здивувала своєю чистою українською мовою.

Іван Франко пише, що російська мова її довгих повістей та московських оповідань дуже звичайна, не барвиста, мішанина народньої московської мови з штучною мовою канцелярії та школи, і густо пересипана українськими словами, приповідками та піснями. Взагалі російська її мова робить враження на читача, що то не матірна мова авторки, а тільки другорядна мова, на яку вона перекладала свої думки з рідної мови. Тож мова московських повістей та оповідань Марка Вовчка ще додатково підтверджує, що рідною та улюбленою мовою Марка Вовчка завжди була українська, яку вона знала, як ніхто інший з українських письменників. Знала саму душу української мови. Тому її українські оповідання й досі остаються найкращим підручником для науки української мови. — (О. Івахів в кан. „У. Г.").

ЗА БИТВУ СТРАЙКАРІВ І ПОЛІЦІЇ. — Члени організаційного комітету Комітету Промислової Організації машерують походом до міського ратуша в Шікаґо, щоб запротестувати проти вживання поліції у страйку робітників „Інтернешенел Гарвестер Ко."

Чиста шкаралупа з устриці в чайнику перешкодить ржавінню.

Розігрітий ніж легко поріже ліцолей.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 267. Опрокидає засуд.

Маючи одну руку поважно ранену, Тарзан був начеб засуджений на смерть. Його противник саме біг, щоб завдати йому останній удар.

Нагло Тарзан впав на землю, та підняв вгору коліна. А пальцями від ніг він кріпко вхопив за держак лука.

Своєю здоровою правою рукою він почав накладати на тятиву стрілу. Поставивши стрілу почав тягнути тятиву.

Дикун був певний, що йому штука не вдасться. Зовсім безпечно він станув перед Тарзаном, спокійно приціляючись до нього.